

SODNICTVÍ

SODNICTVÍ

- Soudnictví – tzv. rozhodování sporů o právo
- Patřilo mezi nástroje ochrany vládnoucí společnosti
- Vznikly z důvodu sílících osobností na určitých územích

POČÁTEK SOUDNICTVÍ

- Původními soudci moudré osobnosti v okolí
- Později celá shromáždění
- Kníže → soudcovství byl důležitý pilíř moci → později jeho zástupci

VELKÁ MORAVA

- Soustava hradišť – soudcovské pravomoce měl správce
- Obyčejové právo
- Zákon sudnyj ljudem → měnil a doplňoval dosavadní normy
- Zdrojem ZSL: Eklogy
- Katalog trestů: Nomokánon

PŘEMYSLOVSKÝ STÁT

- Dvorské sjezdy: panovník + velmožové + církve
- Hradský súd: funkce udělená panovníkem
- Začaly vznikat soudní zápisy
- Měnily se normy
- Princip kolektivní viny
- Projevení společenské diferenciacie při soudních sporech
- Později zavedeny ustálené soudní postupy
- Od 11. století → listinné důkazy, svědectví, ordálové přísahy
- Ordály s vodou, železem, s kyji

ZEMSKÝ SOUD

- Ve 14. století změna organizace na krajskou
- Nejdůležitější soud v Českém království
- Vznik cca. 2. polovina 13. století
- Během jeho působení se měnily jeho pravomoce
- Původně rozhodoval nejdůležitější a nejvážnější spory
- Nejdůležitější zemští úředníci + stálí přísedící z řad šlechty

DVORSKÝ SOUD

- Druhý nejdůležitější soud své doby
- V moci šlechty
- Řízení, která se týkala lén a odúmrti

KOMORNÍ SOUD

- Původně pro šlechtu a královské záležitosti
- Nejvyšší hofmistr + 12 přísedících
- Po roce 1528 ztratil spoustu pravomocí

OSTATNÍ ŠLECHTICKÉ SOUDY V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM

- Zemský soud nižší
- Purkrabský soud
- Mezní soud
- Soud zemského maršálka
- Slubní soud

MĚSTSKÉ SOUDNICTVÍ

- Nebyl to jednotný systém
- Právní řád pro rozhodování sporů určoval zakladatel města
- Dvě oblasti práva:
 - Magdeburské
 - Norimberské
- Vznikaly odvolací soudy
- městským soudům předsedal rychtář, později purkmistr a členové rady
- Výroční soud – odvolací soud pro městské soudy

MĚSTSKÉ SOUDNICTVÍ

- Každá ze stran mohla u soudu 4x požádat o odklad
- Soudcové byli často podpláceni
- Častý trest – vypovězení odsouzeného z města
- Popravy byly veřejné a dalo se jim vyhnout

APELAČNÍ SOUD

- Zřízen v roce 1547 Ferdinandem I.
- Zřízen pro kontrolu měst
- Jeho smyslem bylo sjednocení práva
- Privilegium inapelačnosti
- Řídil se striktně dle zásad římského práva
- Jeho řízení byla písemná
- O rozsudku se hlasovalo

CÍRKEVNÍ SOUDNICTVÍ

- Rozhodovalo ve sporech manželských, vdov, sirotků a chudých
- Manský soud – olomoucký biskup
- Vše se ukládalo do jednoho spisu → často podle toho, co se církvi hodilo
- Řízení bylo písemné
- Ve 14. století vznikly inkviziční soudy proti kacířství
- Proces bylo možné zahájit ze 3 podnětů:
 1. Per accusationem (na základě obžaloby)
 2. Per denuntationem (na základě udání viníka)
 3. Per inquisitionem (na základě vyhledání viníka) – často zneužíváno

CÍRKEVNÍ SOUDNICTVÍ

- Neexistovala zde presumpce nevinny
- Bylo povoleno i mučení při výslechu obžalovaného – mělo ale stanovené hranice
- Řízení nebyla veřejná a výsledky se utajovaly

SPECIALIZOVANÉ SOUDY

- Rektorský soud – vznikl na Univerzitě Karlově
- Viničné soudnictví
- Mlynářenský soud vodoprávní
- Patrimoniální soudy

ZDROJ

- SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. ČR: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-959-6.